

Forsøg med sorter af lave, grønne bønner 1949—51.

Ved Aksel Henriksen.

477. beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

Beretningen omhandler forsøg med de i handelen værende sorter af lave, grønne bønner. Forsøgene har haft til formål at udpege de mest værdifulde sorter såvel til hjemmeforbrug som til handels- og konservesbrug og er en fortsættelse af sortsforsøgene 1926—28, hvis resultater er meddelt i 248. beretning. Forsøgene er udført på forsøgsstationerne ved Virum, Blangstedgaard, Spangsbjerg og Hornum og påbegyndtes med 36 sorter. Efter 1 års prøvedyrkning blev der fortsat med 22 sorter. En meddelelse, nr. 489, med forsøgenes hovedresultater er udsendt den 2. oktober 1952. Beretningen er udarbejdet af assistent *Aksel Henriksen*.

Forstanderne ved Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

Indledning.

Brugen af grønne bønner her i landet er kun meget ringe trods de mange oplysninger om bønnernes værdifulde egenskaber som næringsmiddel. I »Årbog for Gartneri« 1951, side 83 nævnes, at hver indbygger her i landet årlig kan få 125 g bønner, medens en hollænder bruger over 3 kg. Ser man på tællingerne over erhvervsdyrkede bønnearealer, viser disse en voldsom reduktion i de seneste år. I 1945: 104 ha, i 1949: 69 ha, men i 1952: 38 ha. Det samme billede tegner sig for tilførslerne af grønne bønner til de 7 største salgsföreninger. I 1945 tilførtes 117 tons grønne bønner, i 1949 91 tons, men i 1952 kun 49 tons. I privat-haver dyrkes mange bønner, men ofte med dårligt resultat, fordi man bruger mindre velegnede sorter.

Sammenlignet med de ca. 750 ha med grønne ærter, er bønnearealet meget lille. Dyrkning af de skøre, ribbefri bønnesorter af brydbønnetypen vil sikkert virke fremmede for en øget anvendelse af bønner.

Bønnedyrkning i vort klima er ofte noget usikker. Afgroderne varierer meget fra år til år og kan helt svigte i kolde somre. Varmemængden i vækstperioden øver formodentlig en væsentlig indflydelse på udbyttet. I gunstige dyrkningsår har udbyttet af grønne bælg for de mest yderige sorter ligget omkring eller over 2 kg pr. m², i gennemsnit for alle forsøgsår 1,5—1,8 kg og for alle sorter 1,2 kg.

Det kan være interessant at drage en sammenligning med resultaterne fra de første forsøg med lave, grønne bønner i 1926—28 og de nuværende. Af de 21 sorter, der da var i forsøg, har 11 deltaget i denne serie. Sammenlignes resultaterne fra de to forsøgsrækker, fås følgende tal for udbytte af grønne bælg, kg pr. a:

	Sværd	Masterpiece	Hinrichs Kæmpe	Hundrede for een
1926—28.....	121.2	91.6	77.9	81.7
1949—51.....	181.4	149.4	98.8	138.4

Forskellen skyldes sikkert kun i ringe grad et forædlingsarbejde, men er mere et udtryk for bedre vækstkår — bedre læforhold, bedre gødskning m. v., og især en højere varmegrad i vækstperioden. I gennemsnit for forsøgsserien 1949—51 har dyrkning ved en gennemsnitlig temperatur på 12.4° C givet 122.3 kg mod et udbytte på 84.9 kg ved en temperatur på 10.8° C i 1926—28. For samme sorter i begge serier var tallene henholdsvis 140.4 og 95.0 kg.

Oversigt over sorterne.

Forsøgene blev påbegyndt med følgende 36 sorter: Sværd ekstra bred, Sværd Danmark ÷, Slagsværd ÷, Kejser Wilhelm, Største Sværd, Sværd ÷, Sværd Nordstern ÷, Masterpiece, Granda, Alpha, Saxa, Rekord, Amulet, Aladdin, Torvedronningen, Saxonia ÷, Grand, Fiskeby, Hinrichs Kæmpe hvidfrøet, Hinrichs

Kæmpe brogetfrøet, Hollandsk Prinsesse, Haricot vert ÷, Ribbefri amerikansk konservesbønne, Hundrede for een, Perle Sukker, Tusind for een ÷, Prinzess holländische doppelte, Hundrede for een, Største Sværd, Største Sværd × Torvedronningen ÷, Carlos Favorit, Canadian Wonder ÷, Arla ÷, Olsok ÷, Feinschmecker og Landreth, de to sidste dog først i 1950.

Efter 1. års prøvedyrkning og en kvalitetsbedømmelse på Blangstedgaard i 1949 blev 10 sorter udskudt som uegnede til fortsat forsøg på grund af sygdomsangreb, dårlig form og kvalitet, se tabel 4. Disse sorter er mærkede med ÷. Endvidere er de 4 sorter Alpha, Aladdin, Torvedronningen og sidstnævnte Største Sværd ikke medregnet i opgørelserne, da spireevnen har været meget dårlig eller fordi sorten ikke mere fås i handelen. Gennem alle årene har der således deltaget 22 sorter repræsenterende de forskellige grupper af lave, grønne bønner.

De fleste frøprøver er indkøbte, og der er fremskaffet nyt frø hvert år.

Forsøgsarbejdet.

Forsøgene har været udførte i årene 1949—51 ved stationerne Virum, Blangstedgaard, Spangsbjerg og Hornum. Ved de to sidstnævnte stationer er forsøgene fra 1949 udskudt ved opgørelsen på grund af for lille og uens plantebestand.

Jordbunden ved de enkelte forsøgssteder kan kort karakteriseres som let lermuld ved Virum, svær lermuld ved Blangstedgaard, god lerblandet sandmuld ved Spangsbjerg og let sandmuld ved Hornum.

Der har været 6 fællesparceller à 10 m² foruden værne-rækker. Bønnerne er sået med 50×20 cm afstand med 2 frø pr. plantested. Spirede begge frø, blev den svageste plante fjernet efter bladskifte. Såtid for det meste sidst i maj måned. Gennem hele vækstperioden er der gjort optegnelser over planternes trivsel, blomstring og sygdomsangreb.

Plukningen af de tjenlige bønner er foretaget så ofte, som det skønnedes nødvendigt og så tidligt, at bælgene endnu var friske og skøre. Plukningernes antal har varieret mellem 3—7, alt efter vækstårene.

Ved plukningen er sunde og syge bælgvejet hver for sig, ligesom der er bestemt vægt af 100 bælg. 2 gange i høstperioden er der målt længde, bredde og tykkelse af 50 bælg. Efter målingen er disse brækket og delt efter ribber (karstreng) og skørhed i 5 grupper fra helt uden til meget kraftige ribber. Kvaliteten er også bestemt ved karaktergivning for sundhed, bælgens form, skørhed og ribbestyrke.

Om forsøgsarbejdet ved de enkelte stationer kan følgende oplyses:

	Forfrugt	Gødning kg pr. ha	Så- dato	Høsttid	Antal plukn.
Virum....	1949 Blomsterløg	200 sup., 400 kalig.	17/5	25/7-13/9	7
	1950 —	200 —, 400 —	17/5	2/8-14/9	6
	1951 Asier.....	200 —, 400 —, 300 kalks.	21/5	8/8-24/9	7
Blangsted- gaard...	1949 Asier	200 —, 200 —, 200 —	5/5	30/7-24/8	4
	1950 Gulerødder	300 —, 400 —, 100 —	31/5	6/8-13/9	7
	1951 Asier	200 —, 300 —, 100 —	10/5	28/7-28/8	6
Spangs- bjerg....	1950 Kartoffler	300 —, 200 —	25/5	9/8-7/9	3
	1951 Ærter	400 —, 500 —	23/5	6/8-14/9	6
Hornum...	1950 Byg	300 —, 400 —, 600 sv. amm.	19/5	5/8-31/8	5
	1951 Fodergule- rødder	400 sup., 400 kalig., 300 kalks. 300 hkg ajle og 50 kg magnesiums.	22/5	2/8-7/9	6

Optegnelserne viser, at planternes udvikling kun varierer lidt fra sort til sort. Tidspunktet fra såning til spiring har i gennemsnit været fra 13—16 dage, til begyndende blomstring 57—60 og blomstringstidens længde fra 26—31 dage.

Plantebestand og sygdomsangreb. Oplysninger om disse spørgsmål findes i tabel 1. Stort set har plantebestanden været tilfredsstillende, kun for sorterne Amulet i 1949 og Hollandsk Prinsesse samt Feinschmecker i 1951 har det manglende planteantal været stort. Det samme gælder også for Hinrichs Kæmpe hvidfrøet alle 3 år.

Da der ikke ved vejning af syge bønner er foretaget sortering efter de forskellige arter af sygdomsangreb, kan disse ikke meddeles, men langt den største part falder ind under

bønnesyge. Tabellen viser tydeligt, at de modtagelige sorter gennem alle forsøgsår har en ret konstant sygdomsprocent. En undtagelse herfra er sorterne Landreth og Amulet, hvor angrebet

Tabel 1.
Oversigt over manglende planter og syge bælgde enkelte år.

Sortens navn:	pct. manglende planter				pct. syge bælgde			
	1949	1950	1951	alle	1949	1950	1951	alle
	2 for- søg	4 for- søg	4 for- søg	for- søg	2 for- søg	3 for- søg	3 for- søg	for- søg
Største Sværd.....	2	6	4	4	5	9	9	8
Sværd ekstra bred.....	3	4	11	6	3	10	8	7
Sværd Kejser Wilhelm.....	4	6	8	6	4	11	10	9
Masterpiece.....	5	6	6	6	10	13	11	11
Granda.....	6	13	4	8	16	24	24	22
Grand.....	7	12	6	9	23	25	25	25
Amulet.....	23	17	10	15	15	19	35	24
Canadian Wonder.....	5	7	4	5	5	15	18	13
Carlos Favorit.....	5	10	6	7	4	9	10	8
Rekord.....	5	6	5	5	18	28	21	22
Prinzess holl.doppelte.....	9	8	8	8	4	3	8	5
Hollandsk Prinsesse.....	5	8	37	19	2	3	7	4
Fiskeby.....	2	7	3	4	10	7	9	8
Saxa.....	5	10	2	6	36	22	14	23
Hinrichs Kæmpe, brogetfrøet...	13	10	7	9	3	8	15	9
Hinrichs Kæmpe, hvidfrøet. ...	14	18	18	17	8	12	20	13
Feinschmecker.....		10	46	28		6	7	6
Landreth.....		4	15	10		10	40	21
Ribbefri am. konservesbønne..	11	8	12	10	17	49	38	36
Hundrede for een.....	5	7	5	6	20	18	10	16
Hundrede for een.....	3	6	6	5	11	12	14	12
Perle Sukker.....	6	9	14	11	3	3	5	4
Alle sorter gns.....	1949	1950	1951		1949	1950	1951	
Virum.....	6	7	7		2	25	12	
Blangstedgaard.....	8	5	9		17	8	16	
Spangsbjerg.....	—	12	14		—	7	22	
Hornum.....	—	11	13		—	—	—	

har været stærkt stigende fra første til sidste år. Virum havde en stor pct. syge i 1950, hvor ca. 25 pct. af hele høsten var syge bælg, medens 1949 gav meget få syge. Det stærkeste angreb havde Blangstedgaard i 1949 og Spangsbjerg i 1951. Oplysninger fra Hornum meddeler, at så godt som alle bønnesorter uden sortering kunne sendes på salgsauktion i 1951. Følgende sorter har en høj sygdomsprocent: Granda, Grand, Amulet, Rekord, Saxa, Ribbefri amerikansk konservesbønne og Landreth.

Ved Blangstedgaard er i 1950 to trediedele af arealet sprøjtet med bordeauxvædske med det resultat i gennemsnit for alle sorter, at usprøjtet har givet 10.5 pct. syge bælg mod sprøjtet 7.6 pct., altså 3 pct. flere sunde bælg. Dog må det tilføjes, at året 1950 havde den laveste sygdomsprocent, og at der sandsynligvis vil være større forskel for beskyttelsessprøjtning i år med stærkere angreb. Det lå nær at antage, at sprøjtningens virkning på de meget modtagelige sorter ville være endnu større, men dette synes ikke at være tilfældet, idet usprøjtet gav 19.1 pct. syge bælg mod sprøjtet 16.1 eller den samme forskel som for alle sorter.

Forsøgene på de enkelte forsøgsstationer. Tabel 2 giver en oversigt over det samlede høstudbytte de enkelte år og forsøgssteder i kg pr. a.

Rækkefølgen af sorterne har med enkelte afvigelser ikke særlig store udsving fra sted til sted. I år med ugunstige vækstkår og lave høsttal markerer de hårdføre sorter sig ved høje udbyttetotal. Det ringe udbytte i 1951 for sorterne Hollandsk Prinsesse og Feinschmecker skyldes en mindre god spiring. Det samme gælder for Carlos Favorit ved Spangsbjerg i 1950.

Udbyttets fordeling efter tidlighed. Sorternes tidlighed er der gjort rede for i tabel 3, hvor det samlede udbytte er fordelt i ugentlige perioder. Tabellens 3 sidste rækker viser vægtprocent i plukketidens første, anden og tredje del. Tidligheden følger ret nøje de forskellige grupper. Således er sværdbønnerne sildige, Kejser Wilhelm dog lidt tidligere. Gruppen mellembrede bønner er alle med undtagelse af Canadian Wonder meget tidlige med 40—50 pct. i første trediedel af høst-

tiden, medens gruppen brydbønner varierer fra meget tidlige til mellemtidlige; de tidligste er Rekord, Saxa og Ribbefri amerikansk konservesbønne. De småbælgede sorter er alle sent udviklede.

Kvalitet og brugsværdi. For avleren vil det størst mulige vægtudbytte af salgbart produkt være målet, naturligvis med hensyntagen til kvaliteten, der dog her mest vurderes efter udseende og sundhed. Forbrugerne, husmødre og

Tabel 2. Udbytte de enkelte forsøgssteder
Ialt høstede bælg kg pr. a.

Sortens navn:	Virum			Blangstedgaard			Spangsbjerg		Hornum		Gennemsnit
	1949	1950	1951	1949	1950	1951	1950	1951	1950	1951	
Største Sværd.....	215.7	173.3	232.5	182.1	160.5	174.7	167.1	124.5	131.3	299.1	186.1
Sværd ekstra bred.....	191.3	184.5	236.0	184.4	172.5	156.2	184.3	114.1	113.3	276.9	181.4
Sværd Kejser Wilhelm....	179.8	166.7	219.5	201.0	180.7	125.0	174.1	100.7	130.0	223.8	170.1
Masterpiece.....	109.8	147.8	222.1	175.2	166.0	119.8	104.3	91.0	106.8	251.2	149.4
Granda.....	128.4	105.7	195.6	178.1	156.9	105.8	79.3	65.7	77.8	211.4	130.5
Grand.....	95.6	106.3	193.1	170.2	169.6	107.4	87.2	70.2	84.3	182.9	126.7
Amulet.....	100.1	108.5	153.0	132.7	159.9	99.5	89.0	68.3	73.5	163.8	114.8
Canadian Wonder.....	132.3	104.5	137.5	174.7	115.9	100.6	51.9	36.3	83.5	56.4	99.4
Carlos Favorit.....	134.4	168.4	203.2	175.7	178.9	126.6	59.4	67.7	130.3	226.9	147.2
Rekord.....	138.4	128.2	226.5	166.4	150.1	114.6	68.4	67.2	98.0	231.4	138.9
Prinzess holl. dobbelte....	104.7	104.7	168.9	168.1	143.2	99.7	125.2	84.5	106.3	197.6	130.3
Hollandsk Prinsesse.....	102.9	108.1	83.7	164.4	149.3	98.7	132.2	58.5	106.0	90.0	109.4
Fiskeby.....	90.7	113.3	174.7	140.0	114.1	85.6	79.0	59.7	103.8	202.9	116.4
Saxa.....	95.3	89.9	191.7	142.3	123.2	99.7	68.5	74.5	64.3	202.9	115.2
Hinrichs Kæmpe, brogetfr.	77.3	77.8	149.0	126.0	113.5	76.3	94.8	51.6	74.5	146.7	98.8
Hinrichs Kæmpe, hvidfr....	77.8	66.1	96.3	127.0	113.0	78.5	75.4	48.7	62.0	166.4	91.1
Feinschmecker.....	—	123.8	74.6	—	165.2	101.4	86.2	30.8	119.5	45.0	93.3
Landreih.....	—	113.6	94.9	—	141.3	62.6	86.3	31.4	77.0	106.4	89.2
Ribbefri am. konservesb..	54.0	69.7	113.9	132.4	90.4	56.3	62.3	37.1	41.0	60.0	71.8
Hundrede for een.....	114.6	103.9	169.3	132.3	125.3	94.5	85.4	45.3	81.3	118.1	107.0
Hundrede for een.....	120.5	143.7	195.0	165.1	141.5	137.5	120.9	65.7	107.5	186.2	138.4
Perle Sukker.....	50.8	55.5	94.2	93.9	84.2	60.5	63.2	39.3	58.3	68.1	66.8
Gennemsnit.....	115.7	116.5	164.8	156.6	141.6	103.7	97.5	65.1	92.3	168.3	121.5

konservesindustrien ser også på de indre egenskaber, og for bønnernes vedkommende er det især skørhed og ribbefrihed, der sættes højt. Derfor har man ved karaktergivning søgt at måle disse egenskaber, ligesom der også i hele forsøgsserien ved alle stationer er bestemt ribbernes (karstrengenes) grovhed og styrke. En udførlig redegørelse for disse undersøgelser findes i tabel 4.

Det første forsøgsår, 1949, var der den 13. august en bedømmelse ved Blangstedgaard, hvor repræsentanter fra konservesindustrien og forsøgsvirksomheden medvirkede. Der blev

Tabel 3. Udbyttets fordeling efter tidlighed.
Gennemsnit alle forsøg.

Sortens navn:	Kg pr. a i perioderne							Vægtprocent		
	før 1/8	1-7/8	8-14/8	15-21/8	22-21/8	efter 21/8	ialt	før 7/8	efter 8-21/8	21/8
Største Sværd.....	0.2	10.4	32.6	55.4	46.0	41.5	186.1	6	47	47
Sværd ekstra bred.....	—	11.0	33.3	49.9	45.7	41.5	181.4	6	46	48
Sværd Kejser Wilhelm.....	0.8	23.4	44.8	42.5	33.9	24.7	170.1	14	51	35
Masterpiece.....	7.0	54.4	39.2	30.4	15.0	3.4	149.4	41	47	12
Granda.....	7.9	53.4	40.4	20.4	6.9	1.5	130.5	47	47	6
Grand.....	7.7	54.1	39.7	17.0	6.2	2.0	126.7	49	45	6
Amulet.....	6.4	45.1	37.9	17.8	6.8	1.3	114.8	45	48	7
Canadian Wonder.....	0.6	20.5	24.3	25.0	18.5	10.5	99.4	21	50	29
Carlos Favorit.....	5.1	40.6	37.3	34.6	17.5	12.1	147.2	31	49	20
Rekord.....	10.7	61.3	38.6	17.4	8.5	1.9	138.9	52	40	8
Prinzess holl. dobbelte.....	3.3	31.8	36.3	25.7	21.2	12.0	130.3	27	48	25
Hollandsk Prinsesse.....	4.0	27.7	30.1	21.7	17.2	8.7	109.4	29	47	24
Fiskeby.....	5.4	43.7	30.3	20.0	11.6	5.4	116.4	42	43	15
Saxa.....	9.5	50.2	32.0	14.9	6.9	1.7	115.2	52	41	7
Hinrichs Kæmpe, brogetfrøet..	5.4	29.7	27.1	19.6	11.9	5.1	98.8	36	47	17
Hinrichs Kæmpe, hvidfrøet....	4.2	25.9	27.2	17.9	11.2	4.7	91.1	33	49	18
Feinschmecker.....	2.8	18.4	26.5	26.1	13.5	6.0	93.3	23	56	21
Landreth.....	4.0	33.1	29.6	16.7	4.8	1.0	89.2	41	52	7
Ribbefri am. konservesbønne..	5.6	34.5	20.1	7.5	3.1	1.0	71.8	56	38	6
Hundrede for een.....	2.1	16.5	21.9	24.4	19.4	22.7	107.0	17	43	40
Hundrede for een.....	0.9	18.6	33.0	33.3	29.7	22.9	138.4	14	48	38
Perle Sukker.....	0.2	6.0	12.8	18.1	16.8	12.9	66.8	9	46	45

Tabel 4. Optegnelser over kvalitet og brugsværdi.

	Blangstedgaard 13/s 1949 karakter 0-10						Spangsbjerg 16/s 1950 karakter 0-10				Ribbernes (karstrengenes) styrke antal i pct.						
	bonnesyge	form	ribbefrihed	skørhed	egnet til fors. forsøg	værdital *)	form	ribbefrihed	skørhed	værdital	3 forsøg			alle forsøg			
											ingen el. svage	ingen el. svage	ingen	svage	middel	stærk	meget st.
Største Sværd....	10	10	7	8	+	80	6	3	6	48	56	62	24	38	19	13	6
Sværd ekstra bred	10	10	4	8	+	68	5	1	5	34	63	70	33	37	15	11	4
Sværd Kejser Wilhelm.....	9	10	5	5	?	60	7	4	7	58	53	55	20	35	14	21	10
Sværd.....	9	7	2	3	÷	34	4	3	6	44	51						
Slagsværd.....	10	8	4	4	÷	48	5	3	6	46	75						
Sværd Nordstern.	9	7	4	4	÷	46	4	3	3	32	43						
St. Sværd x Torvedronningen	1	5	2	7	÷	46	6	4	5	48	63						
Sværd Danmark .	10	8	2	3	÷	36	3	2	3	26	35						
Masterpiece.....	7	10	5	3	?	52	9	3	5	50	51	46	17	29	22	22	10
Granda.....	2	9	7	5	+	66	7	8	2	54	86	89	44	45	11	—	—
Grand.....	5	7	8	4	?	62	9	8	5	70	96	96	51	45	4	—	—
Amulet.....	6	7	9	6	+	74	9	6	8	74	95	96	54	42	3	1	—
Canadian Wonder	9	8	3	7	?	56	5	3	3	34	62	61	22	39	16	14	9
Haricot vert.....	10	8	2	2	÷	32	8	2	3	36	19						
Carlos Favorit. . .	8	8	8	9	+	84	5	6	5	54	100	99	60	39	1	—	—
Rekord.....	8	7	4	8	?	62	9	3	5	50	56	44	14	30	22	28	6
Prinzess holl. dp.	8	9	9	10	+	94	8	9	7	80	99	99	69	30	1	—	—
Holl. Prinsesse... Fiskeby.....	9	5	10	10	+	90	5	9	9	82	96	98	70	28	2	—	—
Saxa.....	6	6	10	10	+	92	3	6	6	54	97	97	64	33	2	1	—
Hinrichs Kæmpe, brogetfrøet. . . .	8	6	10	10	+	92	4	7	9	72	98	99	67	32	1	—	—
Hinrichs Kæmpe, hvidfrøet.	7	6	10	10	+	92	4	7	8	68	98	98	63	35	1	1	—
Feinschmecker... Landreth.....							3	8	9	74		99	62	37	1	—	—
Ribbefri am. konservesbønne	7	5	10	10	+	90	4	9	9	80		99	64	35	1	—	—
Saxonia.....	7	7	3	5	÷	46	2	8	5	56	97	98	64	34	2	—	—
Olsok.....	9	8	2	7	÷	52	6	3	5	44	49						
Arla.....	8	6	3	5	÷	44	5	4	8	58	61						
Hundrede for een	6	10	3	10	?	72	3	5	3	38	47						
Hundrede for een	8	10	4	8	?	68	9	4	9	70	59	41	18	23	14	28	17
Perle Sukker....	9	10	8	10	+	92	8	2	6	48	45	31	14	17	17	40	12
Tusind for een...	9	8	4	8	÷	64	6	8	8	76	97	95	53	42	4	1	—
							8	2	2	32	6						

*) Karaktortal 0-10, bælgform × 2 + ribbefrihed × 4 + skørhed × 4.

her givet karakter for følgende egenskaber: form 10 = bedste form for konserves (flad til fladrund og ikke krum), ribbefrihed 10 = fri for ribber og 0 meget svært at trække bælgen over, skørhed 10 = meget skør og 0 meget sejg og for bønnesyge 10 = helt fri for bønnesyge og 0 alle bælge angrebne.

Sorterne er mærkede med +, ÷ og ?, hvor + betyder, at sorten bør indgå i fortsatte forsøg, ÷ uegnet på grund af for dårlig kvalitet og ?, de der ligger i grænseområdet. 13 sorter har fået +, 10 ÷ og 7 ?. For at få et helhedsindtryk af kvaliteten, er der dannet et værdital ved at gange karaktererne for bælgeform med 2, ribbefrihed med 4 og skørhed med 4. Har en sort højeste karakterer for alle egenskaber, kan den opnå et værdital på 100.

Det følgende år den 16. august blev en lignende bedømmelse foretaget ved Spangsbjerg. Tallene ligger gennemgående lavere og varierer en del fra første bedømmelse. De bedste og dårligste følger dog i almindelighed hinanden. Enkelte sorter har fået vedtegningen plukket for sent til konservesbrug.

Hvert år er der 3 gange i plukkeperioden ribbet og brækket 50—100 bælge af hver sort, og disse er delt i 5 grupper med ingen, svage, middel, stærke og meget stærke ribber. Tallene følger meget nær karaktererne for kvalitetsbedømmelse og svinger fra 6—100 pct. med ingen eller svage ribber. De bedste ved denne vurdering findes i gruppen brydbønner, hvor alle sorter med undtagelse af Rekord, Saxonia, Olsok og Arla ligger omkring 100 pct.

Bønnesorternes inddeling.

Som grundlag for en deling af de forskellige bønnetyper og bestemmelse af sortsforskelle er der ved alle forsøgsstationer foretaget målinger af bælgens længde, bredde og tykkelse, og et sammendrag af disse er opført i tabel 5, hvor sorterne er sammenstillet i 4 grupper efter længde, bredde og tykkelse. De tre første talrækker i tabellen er gennemsnit af de tre forsøg, hvori alle sorter har deltaget, medens de næste viser tallene for de sorter, der har været med i alle forsøg. Begge resultater af målingerne er på det nærmeste de samme. Endvidere har tabellen tal for frøantal, vægt af 100 bælge og frøstørrelse ved såning.

Tabel 5. Målinger og vægt af bælg samt frøantal og frøvægt.

Sortens navn	3 forsøg gns.				Alle forsøg gns.				Vægt af 100 bælg		100 frø g 1950
	længde cm	bredde mm	tykkelse mm	tykkelse i pct. af bredden	længde cm	bredde mm	tykkelse mm	frøantal 10 bælg	gns.	kg	
									3 forsøg	alle fors.	
Største sværd	15.8	16.2	5.9	36	15.8	16.2	5.9	57	0.83	0.84	52
Sværd ekstra bred	16.1	17.1	5.6	33	16.0	17.5	5.8	56	0.92	0.83	50
Sværd Kejser Wilhelm	16.2	15.8	5.6	35	16.2	16.0	5.7	56	0.88	0.88	53
Sværd	13.3	14.9	5.2	35					0.77		39
Slagsværd	16.0	16.8	6.0	36					0.82		55
Sværd Nordstern	14.9	14.7	5.5	37					0.83		40
St. Sværd × Torvedronning	14.4	14.5	6.8	46					0.87		44
Sværd Danmark	14.3	15.3	5.3	35					0.86		40
Masterpiece	15.6	11.5	6.7	58	16.1	11.9	7.2	50	0.86	0.88	54
Granda	16.5	12.0	7.5	53	15.8	12.0	7.7	49	0.90	0.84	46
Grand	14.6	10.7	6.7	63	14.3	11.6	7.4	51	0.82	0.77	46
Amulet	14.8	11.0	7.5	68	14.5	11.3	7.6	51	0.82	0.75	42
Canadian Wonder	15.0	12.4	6.5	52	14.9	12.3	6.3	48	0.72	0.71	59
Haricot vert (ret kort)	13.2	9.6	5.8	60					0.52		27
Carlos Favorit	12.1	9.3	7.9	85	11.9	9.2	8.1	53	0.58	0.55	40
Rekord	12.2	9.3	8.4	90	12.2	9.6	8.8	50	0.60	0.60	32
Prinzess holl. doppelte	10.3	9.1	6.8	75	10.3	9.6	7.4	61	0.53	0.51	30
Hollandsk Prinsesse	10.2	9.3	7.3	77	10.1	9.3	7.7	59	0.57	0.57	31
Fiskeby	12.0	9.5	7.4	78	11.9	9.8	7.7	53	0.61	0.59	41
Saxa	10.9	9.3	8.3	89	11.1	9.5	8.7	42	0.54	0.53	33
Hinrichs Kæmpe, brogetfrøet	12.0	9.4	7.9	84	12.1	9.7	8.3	49	0.66	0.61	40
Hinrichs Kæmpe, hvidfrøet	11.8	9.5	8.1	85	12.0	9.7	8.6	49	0.62	0.60	42
Feinschmecker					10.5	10.8	8.7	40		0.58	41
Landreth					13.3	9.9	9.8	54		0.70	52
Ribbefri am. konservesbønne	10.3	10.7	8.4	79	9.8	10.8	10.3	46	0.66	0.60	50
Saxonia	12.8	11.1	7.4	67					0.66		39
Olsok	11.0	8.7	7.7	89					0.56		32
Arla	10.7	9.6	8.3	86					0.66		40
Hundrede for een	9.1	7.5	6.1	81	9.2	7.8	6.1	52	0.34	0.32	18
Hundrede for een	9.4	8.4	5.4	64	9.3	8.7	5.7	51	0.34	0.33	24
Perle Sukker	9.9	9.0	5.4	60	9.5	9.1	5.4	52	0.33	0.34	18
Tusind for een	7.4	8.1	4.9	60					0.19		15

Tabel 6. Sammendrag af resultater fra sortforsøg med lave, grønne bønner. Gennemsnit Virum og Blangstedgaard 1949-51. Spangsbjerg og Hornum 1950-51.

Sortens navn	Forholdstal					Udbytte i plukketidens første 1/2 pct.	100 bælg kg	ingen eller svage ribber (karstreng) pct.	Værdital*)	
	udbytte ialt kg pr. a.	syge bælg pct.	brugelige bælg kg pr. a.	udbytte ialt	brugelige bælg				1949	1950
Lange, brede, flade bælg (sværd snittebønne)										
Største Sværd	186.1	8	171.2	153	163	6	0.84	62	80	48
Sværd ekstra bred	181.4	7	168.7	149	160	6	0.83	70	68	34
Sværd Kejser Wilhelm	170.1	9	154.8	140	147	14	0.88	55	60	58
Lange til halvlange, mellembrede, halvtykke bælg (snittebønner)										
Masterpiece	149.4	11	133.0	123	126	41	0.88	46	52	50
Granda	130.5	22	101.8	107	97	47	0.84	89	66	54
Grand	126.7	25	95.0	104	90	49	0.77	96	62	70
Amulet	114.8	24	87.2	94	83	45	0.75	96	74	74
Canadian Wonder	99.4	13	86.5	82	82	21	0.71	61	56	34
Halvlange, nærmest smalle, ret tykke til runde bælg (brydbønner)										
Carlos Favorit	147.2	8	135.4	121	129	31	0.55	99	84	54
Rekord	138.9	22	108.3	114	103	52	0.60	44	62	50
Prinzess holl. doppelte	130.3	5	123.8	107	118	27	0.51	99	94	80
Hollandsk Prinsesse	109.4	4	105.0	90	100	29	0.57	98	90	82
Fiskeby	116.4	8	107.1	96	102	42	0.59	97	92	54
Saxa	115.2	23	88.7	95	84	52	0.58	98	92	54
Hinrichs Kæmpe, brogetfrøet	98.8	9	89.9	81	85	36	0.61	99	92	72
Hinrichs Kæmpe, hvidfrøet	91.1	13	79.3	75	75	33	0.60	98	92	68
Feinschmecker**).	93.3	6	87.7	77	83	23	0.58	99	—	74
Landreth**).	89.2	21	70.5	73	67	41	0.70	99	—	80
Ribbefri am. konservesbønne	71.8	36	46.0	59	44	56	0.60	98	90	56
Små korte bælg (asparges- og perlebønner)										
Hundrede for een	107.0	16	89.9	88	85	17	0.32	41	72	70
Hundrede for een	138.4	12	121.8	114	116	14	0.33	31	68	48
Perle Sukker	66.8	4	64.1	55	61	9	0.34	95	92	76
Gennemsnit	121.5		105.3	100	100					

*) Karaktertal 0-10, bælgform $\times 2$ + ribbefrihed $\times 4$ + skøthed $\times 4$. **) kun 1950-51.

1. gruppe: Sværd snittebønner har lange, brede, flade, ofte svagt buede bælg, ca. 3 gange så brede som tykke. Der er kun en mindre forskel på måletallene i denne gruppe; mindst er Sværd både i længde og bælgstørrelse, og bredest er Sværd ekstra bred.

2. gruppe: Mellembrede snittebønner har lange, mellembrede, ret tykke og lige-svagt krummede bælg. Tykkelsen ca. $\frac{2}{3}$ af bredden. Granda er meget lang og Haricot vert ret kort. Stor bælgstørrelse og ret store frø især hos Canadian Wonder og Masterpiece.

3. gruppe: Brydbønner har middellange, ret smalle, næsten runde, kødfulde bælg med en tykkelse på helt op til 90 pct. af bredden, sorten Landreth endog 99 pct., medens Prinzess holländische doppelte kun når 75 pct. af bredden. Både bælg og frø er mellemstore.

4. gruppe: Asparges- og perlebønner har små, mellembrede, jævnt tykke bælg. Den ene prøve af Hundrede for een synes at være lidt tykkere og med mindre frø. Hos Perle Sukker buler frøene bælgene ud, så det ligner en perlerække, heraf måske navnet perlebønner.

Oversigt over resultaterne.

Et sammendrag af de opnåede forsøgsresultater med de udvalgte 20 + 2 sorter er opført i tabel 6.

Sorterne inden for gruppen sværd snittebønner, der har opnået omtrent samme og højeste udbytte fra 170—186 kg pr. a, har store bælg og en lille sygdomsprocent. Er ret sent udviklet og med et lavt værdital.

De mellembrede snittebønners udbytte svinger fra 100—150 kg pr. a, de er storbælgede og giver alle med undtagelse af Canadian Wonder et tidligt udbytte med omtrent halvdelen af udbyttet i plukketidens første trediedel. Sorterne Granda, Grand og Amulet er af god kvalitet, men har en meget stor sygdomsprocent, omkring 25 pct., og brugeligt udbytte bliver derfor lille. Masterpiece med det højeste udbytte har for ringe brugsværdi.

De bedste sorter indenfor gruppen brydbønner har givet fra 110—147 kg. pr. a og den laveste 72 kg. Største udbytte

giver Carlos Favorit. Sygdomsprocenten er høj for sorterne Rekord, Saxa, Ribbefri amerikansk konservesbønne og Landreth, fra 21—36 pct. og meget lav for Prinzess holländische doppelte og Carlos Favorit med 4—8 pct. Er af tidlig til mellemtidig udvikling og alle med undtagelse af Rekord helt ribbefri og med særdeles høje værdital. Efter ydeevne og brugsværdi bliver det sorterne Carlos Favorit, Prinzess holländische doppelte, Hollandsk Prinsesse og måske Fiskeby, der kan anbefales.

De nyeste sorter, Feinschmecker og Landreth, har ikke kunnet klare sig med de bedste i denne gruppe; den første bør dog prøves videre.

Af asparges- og perlebønner med små, korte bælg har de 2 numre af Hundrede for een givet fra 107—138 kg pr. a., det første nr. med lidt højere værdital. Perle Sukker har af alle sorter det laveste udbytte, men med et højt værdital.

Beskrivelse af sorterne.

1. Sværd snittebønner.

Største sværd. Væksten kraftig, opret, tæt busket. Bladet stort, bredrundt, lysegrønt-grønt. Blomsten stor, hvidsvagt flødefarvet. Bælgen lang, bred, flad, let krummet, grøn. Frøet stort, klart hvidt, svagt året.

Stort udbytte, højt værdital 1949, lavt i 1950. Bedste i gruppen.

Sværd ekstra bred. Væksten kraftig, opret, tæt busket. Bladet ret lille, kort, bredt, friskgrønt-lysegrønt. Blomsten middelstor, hvid med gullighvidt. Bælgen lang, bred, svagt krum, matgrøn-grønt. Frøet ret stort, klart hvidt.

Højtydende, bredbælget, noget grov og meget lavt værdital i 1950.

Sværd Kejser Wilhelm. Væksten kraftig, noget udbredt. Bladet middelstort, kort, bredt. Blomsten middelstor, hvid med gullighvidt. Bælgen lang, ret bred, svagt krum, matgrøn-grøn. Frøet stort, hvidt, svagt året.

Højtydende, ret tidlig, men af grov og ringe kvalitet.

Sværd. Væksten kraftig, udbredt. Bladet middelstort, kort, bredt, lysegrønt. Blomsten stor, renhvid. Bælgen ret kort, bred, grøn. Frøet ret lille, klart hvidt.

Grove bælg og meget lavt værdital. Udgået 1949 efter kvalitetsbedømmelse.

Slagsværd. Væksten kraftig, opret. Bladet middelstort, kort, bredt, rundagtigt, lysegrønt. Blomsten ret stor, hvid. Bælgen lang, bred, svagt krum, grøn. Frøet stort, klart hvidt, svagt året.

Grov og dårlig kvalitet. Udgået 1949.

Sværd Nordstern. Væksten svag-middelkraftig, noget udbredt. Bladet middel-ret lille, ægformet. Blomsten middelstor, renhvid. Bælgen middellang, jævnt bred, grøn. Frøet mellemstort, hvidt, svagt året.

Grov og med et lavt værdital. Udgået 1949.

Største Sværd × Torvedronningen. Væksten kraftig, udbredt. Bladet stort, bredt, ægformet, noget rynket. Blomsten stor, hvid-svagt flødefarvet. Bælgen af middel længde og bredde, temmelig tyk, grøn. Frøet mellemstort, mat hvidt.

Lavt værdital og meget stor sygdomsprocent. Udgået 1949.

Sværd Danmark. Væksten kraftig, lidt udbredt. Bladet mellemstort, kort, rundagtigt, lysegrønt. Blomsten ret stor, renhvid. Bælgen ret lang, jævnt bred, grøn-mørkegrøn. Frøet mellemstort, hvidåret.

Meget lavt værdital. Udgået 1949.

2. Mellembrede snittebønner.

Masterpiece. Væksten kraftig, opret, ensartet. Bladet middelstort, ægformet, lidt skævt, grønt-mørkegrønt. Blomsten ret stor, hvidlig rosa med svagt violet. Bælgen lang, mellem-bred, temmelig tyk, grøn-grågrøn. Frøet stort, lys carryfarvet med svag rødbrunt.

Stort udbytte, men for grov og med lavt værdital.

Granda. Væksten ret kraftig, lidt åben. Bladet stort, bredt, lidt skævt, grønt-lysegrønt. Blomsten mellemstor, hvid-svagt flødefarvet. Bælgen meget lang, ret kødfuld, svagt krum, lysegrøn. Frøet stort, mathvidt.

Mellemstort udbytte, svage ribber, mindre god skørhed og stor sygdomsprocent.

Grand. Væksten kraftig, lidt åben. Bladet stort, æg-nyreformet, grønt til lysegrønt. Blomsten mellemstor, hvid-svagt

flødefarvet. Bælgen lang, temmelig tyk, svagt krum med lang spids, lysegrøn. Frøet ret stort, hvidgråt.

Mellemstort udbytte, mindre bælg end Granda, som den ligner, men med samme kvalitet og sygdomsprocent.

A m u l e t. Væksten kraftig-middel, opret. Bladet stort — meget stort, æg-hjerteformet, grønt-mørkegrønt. Blomsten mellemstor, renhvid-flødefarvet. Bælgen ret lang, pæn, ensartet, oval, lysegrøn. Frøet ret stort, klart hvidt.

Mellemstort udbytte og stor sygdomsprocent.

C a n a d i a n W o n d e r. Væksten kraftig, opret. Bladet middelstort, rudeformet med stor spids, lysegrønt. Blomsten hvidlig-svagt rosa med lyslilla. Bælgen lang, ret bred, flad med lang spids, grøn-mørkegrøn. Frøet meget stort, skinnende mørk violet-rødt.

Mellemstort udbytte, grove ribber og et lavt værdital.

H a r i c o t v e r t. Væksten middelkraftig, lidt udbredt, enkelte planter med slyngtråde. Bladet middelstort, ægformet, tilspidset, frisk mørkegrønt. Blomsten mellemstor, renhvid. Bælgen mellemstor med lang spids, grøn. Frøet ret lille, hvidt-svag grålig hvidt.

Grov og med meget kraftige ribber. Udgået 1949.

3. B r y d b ø n n e r.

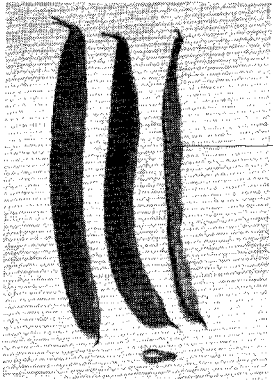
C a r l o s F a v o r i t. Væksten middelkraftig, åben-noget udbredt. Bladet ret stort, temmelig kort, bredt, svagt rynket, lysegrønt-frisk grønt. Blomsten mellemstor lys rødviolet, senere lidt mørkere. Bælgen sund, halvlang, kødfuld, svagt krum, grøn-hvidgrøn. Frøet middel-ret lille, skinnende sort med mørk rødviolet.

Stort udbytte, ribbefri og af god kvalitet. Værdifuld.

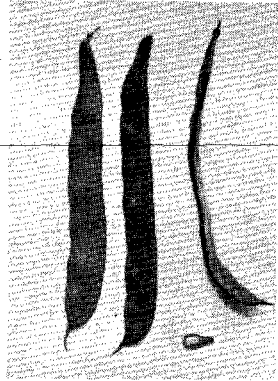
Carlos Favorit forhandles i Sverige under Navnet Ohlenia.

R e k o r d. Væksten middelkraftig, ret åben. Bladet middelstort, afrundet rudeformet-ægformet, lysegrønt. Blomsten mellemstor hvidlig-svagt rosa med lyslilla. Bælgen tyk, kødfuld, lysegrøn. Frøet skinnende lysbrunligt med rødbrunt.

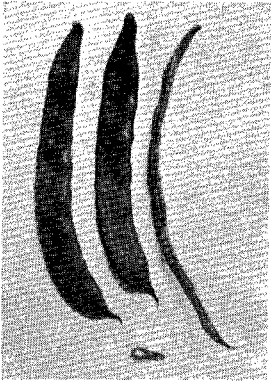
Ret stort udbytte, tidlig, med lavt værdital og stor sygdomsprocent.

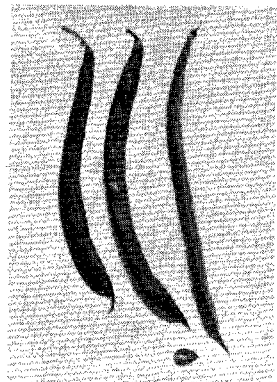
Største Sværd.

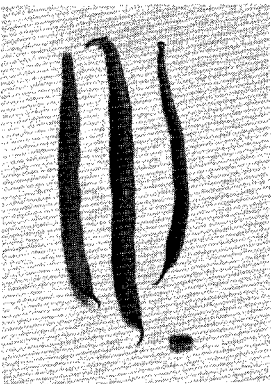
Sværd, ekstra bred.

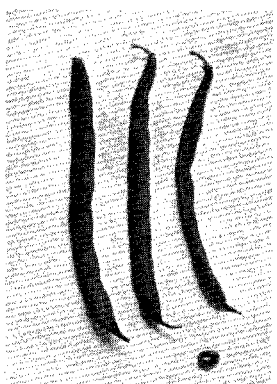
Sværd Kejser Wilhelm.

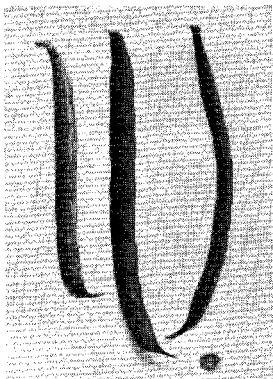
Masterpiece.

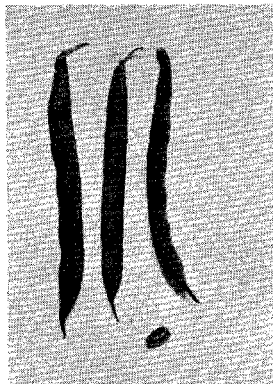
Granda.

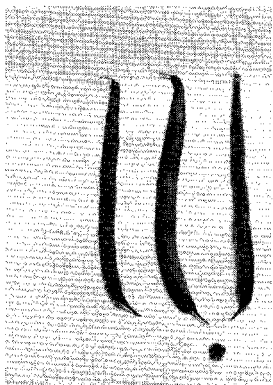
Grand.

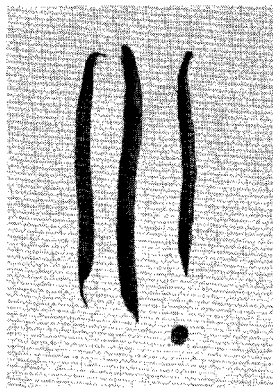
Amulet.

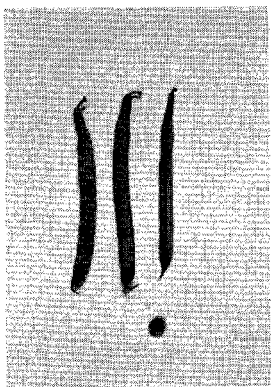
Canadian Wonder.

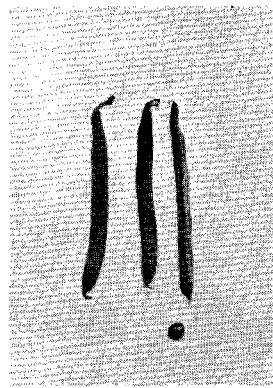
Carlos Favorit.

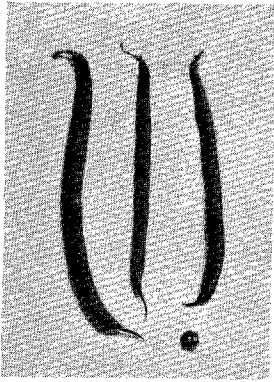
Record.

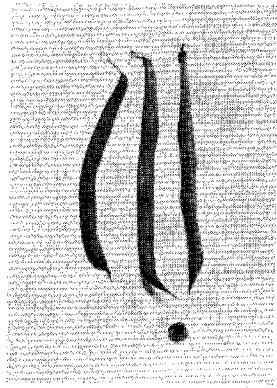
Prinzess holl. doppelte.

Hollandsk Prinsesse.

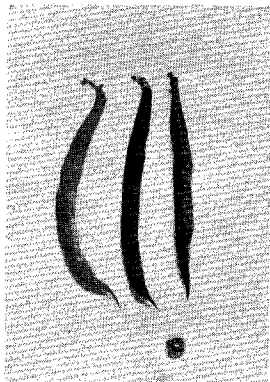
Fiskeby.

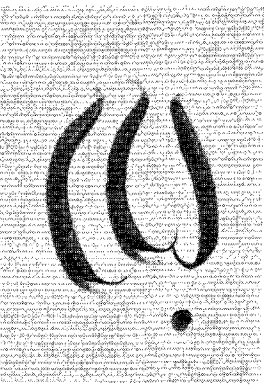
Saxa.

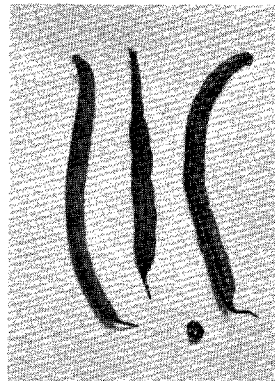
**Hinrichs Kæmpe,
brogetfræt.**

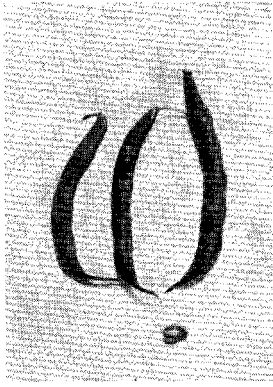
**Hinrichs Kæmpe,
hvidfræt.**

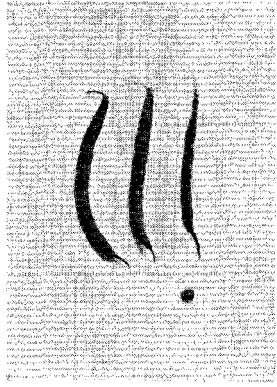
Feinschmecker.

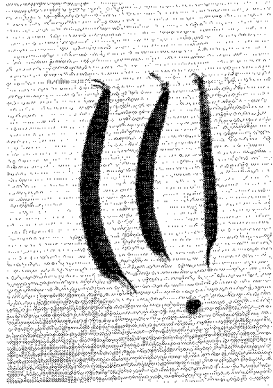
Landreth.

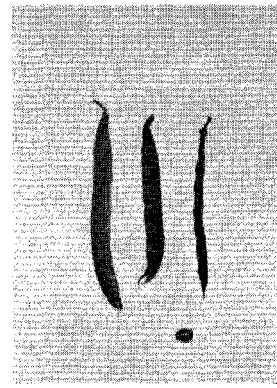
**Ribbefri amerikansk
konservesbønne.**

Hundrede for een.

Hundrede for een.

Perle Sukker.

Prinzess, holländische doppelte. Væksten kraftig, tæt eller lidt udbredt. Bladet stort, bredt, svagt buklet, grønt-mørkegrønt. Blomsten mellemstor, hvid med skær af flødefarve. Bælgen ensartet, kort, lige-svagt krum, fladrund, ret smal, lys-grågrøn-hvidgrøn. Frøet lille, mathvidt.

Ret stort udbytte, ribbefri, af fin kvalitet og med sunde bælg. Værdifuld.

Hollandsk Prinsesse. Væksten middelkraftig, lidt udbredt og med et stort bladfyld. Bladet stort, ret bredt, ofte lidt skævt, svagt buklet, mørkegrønt. Blomsten mellemstor, hvid med svag flødefarve. Bælgen kort, oval, svagt krum, lysegrøn-hvidgrøn. Frøet lille, mathvidt.

Ligner forrige og er sandsynligvis den samme. Mellemstort udbytte, sund, ribbefri og af god kvalitet, men med lidt lavere karakter for form. Værdifuld.

Fiskeby. Væksten kraftig, lidt udbredt. Bladet stort, æg-hjerteformet, svagt buklet, mørkegrønt. Blomsten stor-mellemstor, kraftig violet-mørk rødviolet. Bælgen mellemstor, oval, svagt-stærkt krum, grøn-hvidgrøn. Frøet mellemstort, mørk lilla-skinrende sort.

Udbyttet under middel, sund, omtrent ribbefri og af god kvalitet, men ret lav karakter for form.

Saxa. Væksten middelkraftig, opret-lidt åben. Bladet middelstort, rundagtigt-ægformet, grønt-lysegrønt. Blomsten mellemstor, hvid-svagt rosa og lyslilla. Bælgen kort, tyk, svagt krum, lidt nubret, lysegrøn-lys grågrøn. Frøet mellemstort, lerfarvet-lys rødbrunt.

Udbyttet under middel, men ribbefri og med højt værdital. Karakter for form ret lav og sygdomsprocent stor.

Hinrichs Kæmpe, brogetfrøet. Væksten middelkraftig, opret. Bladet ret stort, bredt, rundagtigt, svagt buklet, lysegrønt-grønt. Blomsten mellemstor, hvidlig rosa med violet. Bælgen halvlang, svag-stærk krum, rund oval, kødfuld, grøn, rødlig marmoreret. Frøet mellemstort, lys brunligt, rødligt marmoreret.

Ret lille udbytte, ribbefri og med ret stort værdital. Sundheden jævnt god. Bælgens farve forringer handelsværdien.

Hinrichs Kæmpe, hvidfrøet. Vækst og blomstring som forrige og ligeledes rødligt flammede bælg. Frøet mellemstort, hvidt, svagt rødligt spættet.

Lille udbytte og egenskaber som forrige.

Feinschmecker. Væksten middel, opret. Bladet mellemstort, nyreformet med lang spids. Blomsten mellemstor, hvid-gullighvid. Bælgen kort, krum, ovalrund med lang spids, stærkt leddet, mørkegrøn. Frøet mellemstort, hvidt.

Udbyttet (kun 2 forsøgsår) ret højt i 1950 og lavt i 1951; (fåtallig plantebestand). Sund, ribbefri og højt værdital, men mindre god form.

Landreth. Væksten middel-kraftig, opret. Bladet mellemstort, nyreformet, lidt skævt. Blomsten mellemstor, lys rosa-lys violet. Bælgen ret lang, noget krum, rund, lidt kantet, kødfuld, tydeligt leddet, ret mørkegrøn. Frøet stort, brunt.

Udbyttet (kun 2 forsøgsår) ret lavt og stor sygdomsprocent. Bælgene store, ret lange, ribbefri og med højt værdital.

Ribbefri amerikansk konservesbønne. Væksten middelkraftig, opret, lidt åben. Bladet ret lille, ægformet, lidt skævt, tilspidset, lysegrønt-gulgrønt. Blomsten stor, hvidlig rosa-lys lilla. Bælgen kort, oval-rund, lige-svagt krum, matgrøn-grøn. Frøet stort, skinnende mørkebrunt med hvid navle.

Lille udbytte, mindre god form og meget stor sygdomsprocent, men er ribbefri og med ret stort værdital.

Saxonia. Væksten middelkraftig, lidt udbredt. Bladet mellemstort, rudeformet, lys-gulgrønt. Blomsten mellemstor, svagt-stærkere lysviolet. Bælgen mellemstor, ret bred med lang spids, kødfuld, grøn-lysegrøn. Frøet mellemstort, lysebrunt, svagt året.

Grove ribber, lavt værdital og ret mange syge. Udgået 1949.

Olsok. Væksten middelkraftig-ret svag, lidt udbredt. Bladet middelstort, rundagtigt, tilspidset, mørkegrønt. Bælgen ret kort, trind, kødfuld med lang spids, mørkegrøn. Frøet ret lille, skinnende lysebrunt.

Grove ribber og lavt værdital. Udgået 1949.

Arla. Væksten middelkraftig-ret svag, lidt udbredt. Bladet mellemstort, rundagtigt, tilspidset, lysgrønt-gulgrønt. Blomsten mellemstor, hvid. Bælgen ret kort, rund, kødfuld, stærkt

krum med lang spids, grøn-lysegrøn. Frøet mellemstort, mat-hvidt.

Lavt værdital. Udgået 1949.

4. Asparges- og perlebønner.

Hundrede for een. Væksten middel-ret svag, noget udbredt. Bladet ret lille, bredt rundagtigt-hjerteformet, let bukket, mørkegrønt. Blomsten mellemstor, hvid-svagt flødefarvet. Bælgen kort, rund-oval, ret flad, mørkegrøn-grøn. Frøet lille, skinnende lysebrunt.

Lidt afvigende fra næste, mindre udbytte, men lidt højere værdital og sygdomsprocent.

Hundrede for een. Væksten opret-lidt udbredt. Bladet mellemstort, ægformet, svagt rynket, mørkegrønt. Blomsten mellemstor, hvid-svagt flødefarvet. Bælgen kort, tyk, ret flad, ofte svagt krum, mørkegrøn. Frøet lille, skinnende lysebrunt.

Ret stort udbytte, grove og kraftige ribber og ret lavt værdital især 2. år.

Perle Sukker. Væksten middel-ret kraftig, lidt udbredt. Bladet temmelig lille, bredt, rundagtigt, stærkt rynket, grønt-mørkegrønt. Blomsten mellemstor, hvid med meget svag flødefarve. Bælgen ret lille, kort, flad, lige-svagt krum, fremtrædende frø, lysegrøn-grøn. Frøet meget småt, skinnende hvidt-let gulligt.

Lille udbytte, men af fin kvalitet og med et meget højt værdital.

Tusind for een. Væksten ret svag, udbredt, enkelte planter med slyngtråde. Bladet meget lille, rundagtigt, dyb mørkegrønt. Blomsten mellemstor, hvid med skær af flødefarve. Bælgen meget lille, flad, svagt krum, fremtrædende frø, stærkt mørkegrøn. Frøet meget lille, hvidt-lys cremefarvet.

Kraftige ribber og et lavt værdital. Udgået 1949.

Sammendrag.

Forsøgene viser tydeligt, at den lange række mere eller mindre almindeligt dyrkede sorter af lave grønne bønner kan indskrænkes betydeligt.

Kun få har alle de egenskaber, der gør sorten til en værdifuld bønne: god sundhed, smuk form, ribbefrihed og skørhed. Hertil kommer naturligvis også et stort høstudbytte.

Ved vurdering af bønner er det derfor kvaliteten og sundheden, der i høj grad betinger en sorts brugsværdi, og man må regne fuldt så meget med denne, som med det absolut højeste udbytte.

Allerede i det første års forsøg blev der ved en bedømmelse på Blangstedgaard, foretaget af repræsentanter fra konserverindustrien og forsøgsstationerne, udskudt 10 sorter på grund af mindre god form og dårlig kvalitet: sygdom, grove ribber og ringe skørhed. Disse var: Sværd, Slagsværd, Sværd Nordstern, Sværd krydsning, Sværd Danmark, Haricot vert, Saxonia, Olsok, Arla og Tusind for een.

I de fortsatte forsøg havde følgende sorter grove ribber og var af mindre god kvalitet: Sværd Kejser Wilhelm, Masterpiece, Canadian Wonder, Rekord og Hundrede for een. Med mange syge bælg kan nævnes: Granda, Grand, Amulet, Saxa og Landreth.

Gruppen sværd snittebønner. Sorterne er meget yderige med omtrent samme udbytte og sunde bælg, men af dårlig kvalitet. Bønnerne må plukkes på et tidligt udviklingstrin for at være brugbare. Ingen af de 8 sorter i denne gruppe har ret høje værdital, bedst er den højest ydende Største Sværd med et ret højt værdital det første år og måske Sværd ekstra bred med ret højt tal for bælg uden eller med svage ribber.

Gruppen mellembrede snittebønner har ingen sorter, der ubetinget kan anbefales. Granda og Grand, der ligner hinanden, giver et ret højt udbytte af god kvalitet, men har begge en meget høj sygdomsprocent. Det samme gælder for sorten Amulet.

Gruppen brydbønner har de fleste dyrkningsværdige sorter. Med undtagelse af Rekord er de alle ribbefri og med høje værdital. Udbyttet svinger fra højeste 147 kg pr. a for Carlos Favorit til laveste 72 kg pr. a for Ribbefri amerikansk konserverbønne, der sammen med Rekord, Saxa og Landreth har høje tal for syge bælg. Blandt de bedste kan nævnes:

Carlos Favorit, der giver det højeste udbytte i denne gruppe, er ribbefri og af god kvalitet. Bælgene sunde, halv-lange, næsten runde, grønne-hvidgrønne; værdifuld.

Prinzess holländische doppelte og Hollandsk Prinsesse er sikkert den samme. Er begge yderige og værdifulde med fint værdital og sunde bælg. Sidstnævnte sort gav et lavt udbytte i 1951 på grund af mangelfuld spireevne. Bælgene er ret korte, fladrunde til ovale, lysegrønne til hvidgrønne.

Fiskeby har givet lidt under middeludbytte, er sund, omtrent ribbefri og af god kvalitet, men med en mindre god bælgform.

Gruppen asparges- og perlebønner. Her giver Hundrede for een et stort udbytte, men har grove ribber og et meget lavt værdital sidste forsøgsår. Den ene prøve af samme sort afviger ved at give mindre udbytte, men af bedre kvalitet. For begge gælder det, at de ikke må være fuldt udviklede ved plukningen.

Perle Sukker har et lille udbytte, men er af fin kvalitet og med et meget højt værdital. Den er en værdifuld bønne af denne type.